T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 2015 / 19
KARAR NO : 2015 / 22
KARAR TR : 26.1.2015

ÖZET: 1994 yılında askerlik görevini yaptığı birliğinde bölücü terör örgütü militanları ile girilen çatışmada sol kolunun üzerine bir cisim düşmesi sonucunda yaralandığını belirten davacının, kendisine vazife maluliyeti aylığı bağlanması talebinde bulunması sonrası SGK Vazife Malullüğü Tespit Kurulunca verilen ret kararının iptali istemiyle açılan davanın, ASKERİ İDARİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : M. E.
Vekili : Av. M.Y.
Davalı : Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı
Vekili : Av. Y.E.

O L A Y : Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; müvekkilinin askerlik görevini Bolu'da 2.Tugay Komutanlığında yaparken, görevli olarak gittiği Tunceli'nin Hozat bölgesinde bölücü terör örgütüyle çıkan çatışma sırasında sol kolundan ağır şekilde yaralandığını, bu yaralanma nedeniyle Elazığ Askeri Hastanesine oradan da Elazığ Devlet Hastanesine sevk edildiğini, Elazığ Devlet Hastanesinin 13.10.1994 tarihli sağlık kurulu raporunda davacının sol el bileği inhickasyonu ve radius alt uç kırığı olduğunun belirtildiğini ve 30 gün istirahat verildiğini, daha sonra müvekkilinin tekrardan birliğine katıldığını, sol el bileğindeki rahatsızlıkların artması üzerine GATA'ya sevk edildiğini, burada GATA Sağlık Kurulunun 31.01.1995 tarih ve 1622 sayılı kararı ile ortopedi polikliniğinden bir buçuk ay hava değişimi aldığını ve daha sonrasında da askerlik görevini bitirdiğini, 2010 yılında da Sosyal Güvenlik Kurumu Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Primsiz Aylıklar Daire Başkanlığı'na "vazife malullüğü" için müracaat ettiğini, fakat Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Vazife Malullüğü Tespit Kurulunun 14.06.2013 karar tarihli ve 488 karar nolu kararını da barındıran Sosyal Güvenlik Kurumu Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Primsiz Aylıklar Daire Başkanlığının cevabi yazısında; "Askerlik görevini Kırıkkale-Yahşihan 55002. Mühimmat depo komutanlığı emrinde avcı eri olarak yapmakta iken BTÖ mensupları ile çıkan çatışmada sol kolunun üzerine bir cisim düşmesi sonucu yaralandığı iddiasına ilişkin, öyküsü kendi ifadesine göre yazılmış sağlık kurulu raporu ve sonradan düzenlenen durum belgesi ile terhis belgesi dışında Vazife Malullüklerini belirten usul ve belgeler hakkındaki tüzük hükümlerine göre olay tarihinde düzenlenmiş görev emri, olay tutanağı, ilk kaza, ayrıntılı kaza ya da idari tahkikat raporu, mahkeme kararı gibi vazife malullüğünü teşvik edici belgeleri bulunmayan ve 5434 sayılı yasanın 49.maddesinin son fıkrası uyarınca vazife malullüğünü belgeleyemeyen M.E.hakkında, aynı yasanın vazife malullüğü hükümlerinin uygulanmasına imkan bulunmadığı" şeklindeki kararın kendisine 16.07.2013 tarihinde ulaştığını belirterek, davanın kabulü ile, olay tarihinden itibaren ödenmeyen hak ve alacaklarının müvekkiline ödenmesine ve Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Vazife Malullüğü Tespit Kurulunun 14.03.2013 karar tarihli ve 488 karar nolu kararı ile, 26.06.2013 tarihli 87821373/73.676.111 sayılı davalı idare işleminin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

Gaziantep 1.İdare Mahkemesi:Dava dilekçesini tebliğe çıkartmaksızın 21.08.2013 gün ve E:2013/1353, K:2013/1359 sayılı kararı ile "...davanın, işlemi tesis eden merciin bulunduğu yer olan Ankara İdare Mahkemesince görülüp çözümlenmesi sonucuna varılmıştır." demek suretiyle 2577 sayılı Kanunun 15.maddesinin 1/a bendi uyarınca yetki yönünden reddine, dava dosyasının yetkili Ankara İdare Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

Bu aşamadan sonra dosya Ankara 16.İdare Mahkemesinin 2013/1701 esas sırasına kaydedilmiştir.

Davalı Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı vekili süresi içinde verdiği cevap dilekçesinde özetle; görev itirazında bulunmuştur.

Ankara 16.İdare Mahkemesi: 14.05.2014 gün ve E:2013/1701 sayılı kararı ile özetle; "olayda, davacının askerlik yaptığı sırada girdiği çatışma neticesinde yaralandığından bahisle kendisine aylık bağlanması istemiyle yapılmış olan başvurunun reddine ilişkin davalı idare işleminden kaynaklanan ve askeri hizmetin irdelenmesine ilişkin olmayan uyuşmazlığın görüm ve çözümünün idari yargının görevine girdiği sonucuna varılmıştır." demek suretiyle davalı idare vekilinin görev itirazının reddine karar vermiştir.

Davalı Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı vekilince süresi içinde verilen dilekçe ile Askeri Yüksek İdare Mahkemesi lehine olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemiyle başvuruda bulunulması üzerine dilekçe, dava dosyası ile birlikte Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı: "2247 sayılı Yasa'nın 10.madde 1-4 fıkraları "Görev uyuşmazlığı çıkarma; adli, idari ve askeri bir yargı merciinde açılmış olan davada ileri sürülen görev itirazının reddi üzerine ilgili Başsavcı veya Başkanın sözcüsü tarafından görev konusunun incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesinden istenmesidir. / Yetkili Başsavcı veya Başkanın sözcüsünün Uyuşmazlık Mahkemesinden istekte bulunabilmesi için, görev itirazının, hukuk mahkemelerinde en geç birinci oturumda, ceza mahkemelerinde delillerin ikamesine başlamadan önce; idari yargı yerlerinde de dilekçe ve savunma evresi tamamlanmadan yapılmış olması ve yargı yerlerinin de kendilerinin görevli olduklarına karar vermiş bulunmaları şarttır. / Görev itirazının yargı merciince yerinde görülerek görevsizlik kararı verilmesi halinde, görev konusunun Uyuşmazlık Mahkemesince incelenebilmesi, temyizen bu kararın bozulmuş ve yargı merciince de bozmaya uyularak görevli olduğuna karar verilmiş bulunmasına bağlıdır. / Uyuşmazlık çıkarma isteminde bulunmaya yetkili makam; reddedilen görevsizlik itirazı adli yargı yararına ileri sürülmüş ise Cumhuriyet Başsavcısı, idari yargı yararına ileri sürülmüş ise Danıştay Başkanının sözcüsü, askeri ceza yargısı yararına ileri sürülmüş ise Askeri Yargıtay Başsavcısı, Askeri İdari Yargı yararına ileri sürülmüş ise bu mahkemenin Başkanının sözcüsüdür." Hükümleri uyarınca, davalı idare tarafından Askeri Yüksek İdare Mahkemesi lehine yapılan itiraz ve başvuru hakkında, AYİM tarafından karar verilmesi gerekmekle, başvurunun AYİM Başkanlığı'na gönderilmesi gerekmektedir." demek suretiyle 2247 sayılı kanunun 10 ve 13 maddeleri gereğince olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına yer olmadığına, dosyanın gereği yapılmak üzere mahkemesine gönderilmesine şeklinde karar vermiştir.

Bu aşamadan sonra Ankara 16.İdare Mahkemesi dosyayı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başsavcılığına göndermiştir.

AYİM Başsavcısı: "1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanununun 20 nci maddesinde Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin görevleri hükme bağlanmıştır. Anılan hükme göre; "Askeri Yüksek idare Mahkemesince Askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların ilk ve son derece mahkemesi olarak yargı denetimi yapar. Ancak, askerlik yükümlülüğünden doğan uyuşmazlıklarda; ilgilinin asker kişi olması şartı aranmaz." denilmiştir. Asker kişinin tanımının yapıldığı aynı hükmün 2 nci fıkrası ise, "Bu kanunun uygulanmasında asker kişiden maksat; Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli bulunan veya hizmetten ayrılmış olan Subay, askeri memur, astsubay, askeri öğrenci, uzman jandarma, uzman erbaş, sözleşmeli erbaş ve er, erbaş ve erler ile sivil memurlardır" hükmünü taşımaktadır.

1602 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin ilk fıkrasında; "20 nci maddede belirtilen kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden dolayı; yetki,sebep,şekil, konu, maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından bahisle menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılacak iptal davaları, aynı idari işlem ve eylemlerin haklarını ihlal etmesi halinde açılacak tam yargı davaları, doğrudan doğruya ve kesin olarak Askeri Yüksek İdari Mahkemesinde çözümlenir ve karar bağlanır" denilmektedir.

Anayasanın, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi başlıklı 157 nci maddesinde yer alan göreve ilişkin hükümlerini yukarıda açıklandığı gibi benzer bir' biçimde tekrarlayan Askeri Yüksek idare Mahkemesi Kanununun 20 nci ve 21 inci maddelerine göre uyuşmazlık konusunun Askeri İdari Yargı yerinde görülebilmesi için; davanın konusunu teşkil eden işlem ve eylemin "asker kişiyi ilgilendirme ve askeri hizmete ilişkin olma" şartlarının bir arada gerçekleşmesi gerekmektedir.

"Asker kişiyi ilgilendirme" şartından davacının, hizmette veya görevden ayrılmış ve 1602 sayılı Kanunun 20 nci maddesinde sayılan asker kişilerden olması gerektiği açıktır.

Diğer şart ise; davaya konu işlemin "askeri hizmete ilişkin" olmasıdır. Uyuşmazlık Mahkemesinin birçok kararında belirtildiği üzere idari işlemin veya eylemin, görevli yargı yerinin tespiti yönünden "askeri hizmete ilişkin" olup olmadığının saptanabilmesi için işlemin ve eylemin konusuna ve gerçekleştirilme tarzına bakılması gerekmektedir. Eğer idari işlem ve eylem askeri gereklere, askeri usul ve yönteme ve askeri hizmete göre tesis edilmiş ya da askeri hizmet görülürken veya askeri bir vazifenin ifası esnasında vuku bulmuş ise bu işlem ve eylemin askeri hizmete ilişkin bulunduğu kabul edilmelidir. Daha açık bir ifadeyle, işlemin ve eylemin "askeri hizmete ilişkin" olup olmadığının anlaşılabilmesi için, somut olayda, idarece ya da kamu görevlilerince, bir asker kişinin askeri yeterlik ve yetenekleri, tutum ve davranıştan, askeri geçmişi, asker kişi olmaktan kaynaklanan hak ve ödevleri, askerlik hizmetinin amacı, askeri görev yerlerinin özellikleri, askeri kural, gerek ve gelenekler, askeri vazifeler ve hizmetler göz önünde tutularak hareket edilip edilmediği gözetilecek ve işlemin ya da eylemin "askeri hizmete ilişkin" olup olmadığının anlaşılması bu esaslar dahilinde mümkün olabilecektir.

Davanın konusunu; bölücü terör örgütü militanlarıyla girilen çatışma üzerine "davacının yaralanması ve tedavileri devam ederken malul hale gelmesi üzerine vazife maluliyeti aylığı bağlanması istemi" oluşturmaktadır. Dolayısıyla, söz

konusu davanın, "askeri hizmete ilişkin bir eylem"e dayandığı hususunda tereddüt yoktur. Ayrıca eylemin meydana geldiği tarihte vatani görevini yapan er rütbesindeki davacının, 1602 sayılı Kanunun 20 nci maddesinde belirtilen manada "asker kişi" olduğu da açıktır.

Açıklanan nedenlerle; dava konusu olayda Anayasanın 157 nci ve 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanununun 20 nci maddesinde öngörülen idari eylemin "asker kişiyi ilgilendirmesi" ve "askeri hizmete ilişkin bulunması" şartları beraber gerçekleştiğinden, davanın görüm ve çözümünde Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin görevli olduğu değerlendirilmiştir." şeklinde karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün Başkanlığında, Üyeler: Eyüp Sabri BAYDAR, Ali ÇOLAK, Nurdane Topuz, Mehmet Ali DURAN, Ayhan AKARSU ve Mehmet AKBULUT'un katılımlarıyla yapılan 26.1.2015 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME:Dosya üzerinden 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; davalı Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı vekilinin anılan Yasanın 10/2. maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve dahi 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine AYİM Başsavcısı'nca, davalı Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı bakımından 10.maddede öngörülen biçimde olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim İsmail SARI'nın, davanın çözümünde askeri idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Danıştay Savcısı Yakup BAL ile AYİM Savcısı Mehmet ALP'in davada askeri idari yargının görevli olduğu yolundaki yazılı ve sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 1994 yılında askerlik görevini yaptığı birliğinde bölücü terör örgütü militanları ile girilen çatışmada sol kolunun üzerine bir cisim düşmesi sonucunda yaralandığını belirten davacının, kendisine vazife maluliyeti aylığı bağlanması talebinde bulunması sonrası SGK Vazife Malullüğü Tespit Kurulunca verilen 14,06.2013 tarih ve 488 sayılı ret kararının iptali istemiyle açılmıştır.

Anayasa'nın 157. maddesinde, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin, askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların yargı denetimini yapan ilk ve son derece mahkemesi olduğu; ancak, askerlik yükümlülüğünden doğan uyuşmazlıklarda ilgilinin asker kişi olması şartının aranmayacağı belirtilmiş; 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanunu'nun 25.12.1981 tarih ve 2568 sayılı Yasa ile değişik 20. maddesinin birinci fikrasında "Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Türk Milleti adına; askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların ilk ve son derece mahkemesi olarak yargı denetimini ve diğer kanunlarda gösterilen, görevleri yapar. Ancak, askerlik yükümlülüğünden doğan uyuşmazlıklarda; ilgilinin asker kişi olması şartı aranmaz" denilmiştir.

Buna göre, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin bir davaya bakabilmesi için dava konusu idari işlem veya eylemin "asker kişiyi ilgilendirmesi" ve "askeri hizmete ilişkin bulunması" koşullarının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir.

1602 sayılı Yasa'nın değişik 20. maddesinde, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli bulunan veya hizmetten ayrılmış olan subay, askeri memur, astsubay, askeri öğrenci, uzman çavuş, uzman jandarma çavuş, erbaş ve erler ile sivil memurlar asker kişi sayılmaktadır.

Olay esnasında avcı eri olan davacının 1602 sayılı Yasa'nın 20. maddesinde sayılan asker kişilerden olduğu ve bu nedenle dava konusu işlemin asker kişiyi ilgilendirdiği tartışmasızdır.

Dava konusu işlemin askeri hizmete ilişkin olup olmadığına gelince:

İdari işlemin, görevli yargı yerinin tespiti yönünden "askeri hizmete ilişkin" olup olmadığının saptanabilmesi için işlemin konusuna bakılması gerekmektedir. Eğer idari işlem askeri gereklere, askeri usul ve yönteme ve askeri hizmete göre tesis edilmiş ise, bu işlemin askeri hizmete ilişkin olduğu kabul edilmelidir. Daha açık bir ifadeyle, askeri hizmete ilişkin idari işlemler; idarenin bir asker kişinin askeri yeterlik ve yeteneklerinin, tutum ve davranışlarının, askeri geçmişinin, asker kişi olmaktan kaynaklanan hak ve ödevlerinin; askerlik hizmetinin amacı, askeri görev yerlerinin özellikleri, askeri kural ve gerekler göz önünde tutularak değerlendirilmesi sonucunda tesis edilen işlemlerdir. İşlem, askeri olmayan bir makam tarafından tesis edilmiş olsa bile durum değişmemekte menfaati ihlal edilen asker kişinin açtığı davanın Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nde görülmesi gerekmektedir.

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun 12. maddesinin II/k. bendinde sayılan erlerin, vazife malûllükleri ile vazifeden doğma ölümleri halinde bu Kanunla tanınan haklardan faydalanacaklarına işaret edilmiş; 44. maddesinde, "Her ne sebeple olursa olsun vücutlarında hâsıl olan arızalar veya duçar oldukları tedavisi imkansız

hastalıklar yüzünden vazifelerini yapamayacak duruma giren iştirakçilere (Malûl) denir ve haklarında bu Kanunun malûllüğe ait hükümleri uygulanır." hükmüne yer verilmiş; 45. maddesinde dört bentte belirtilen hallerde vazife malûllüğünün doğacağı öngörülmüş ve bunlardan (a) bendine göre, 44. maddede yazılı malûllüğün, iştirakçilerin vazifelerini yaptıkları sırada vazifelerinden doğmuş olması halinde buna "vazife malullüğü" ve buna uğrayana da "vazife malulü" denilmiş; 49. maddede, ilgililerin başvurularına ilişkin süreler düzenlenmiş; Geçici 203.maddede, "(04.04.1998 gün ve 4354 sayılı Kanunun 4. maddesi ile eklenmiştir.) Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce, 5434 sayılı Kanunun 49 uncu maddesinde belirtilen süreler içerisinde müracaat edilmemiş olması sebebiyle haklarında vazife malullüğü hükümleri uygulanmamış olanların, vazife malullüklerinin bu Kanunun ilgili maddesine göre tevsik edilmesi şartıyla T.C. Emekli Sandığına müracaatları tarihini takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanır. Ancak geçmiş süreler için aylık, aylık farkı ve emekli ikramiyesi veya farkı ödenmez." hükümleri yer almış iken; anılan maddeler 31/05/2006 tarih, 5510 Sayılı Kanunun 106.maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

Çeşitli özel kanunlarla Türk Silahlı Kuvvetlerine "terörle mücadele" görevi verilmiş olup; bu görevin ifası esnasında asker kişilerin uğrayacakları zararın askeri hizmete ilişkin olduğunda kuşku bulunmamaktadır. Gerçekten, terörle mücadele sırasında çatışmada vurulma ve bu nedenle malul hale gelme ve vazife malullüğü aylığına müstehak olma iddiası, böyle bir durumun varlığı halinin irdelenmesini gerektirmekte ve askeri usul ve yöntemlerin, askeri gereklerin göz önüne alınmasını zorunlu kılmakta, diğer bir deyişle askeri hizmete ilişkinlik unsurunu bizatihi bünyesinde barındırmaktadır.

Belirtilen durumlara göre ve olayda Anayasa'nın 157. ve 1602 sayılı Yasa'nın 20. maddelerinde öngörülen, idari işlemin asker kişiyi ilgilendirmesi ve askeri hizmete ilişkin bulunması koşulları birlikte gerçekleştiğinden, davanın görüm ve çözümü Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin görevine girmektedir.

Açıklanan nedenlerle, davanın görüm ve çözümünde askeri idari yargı görevli olduğundan, AYİM Başsavcısınca yapılan başvurunun kabulü ile, davalı idare vekilinin görev itirazının reddine ilişkin, Ankara 16.İdare Mahkemesince verilen kararının kaldırılmasına karar vermek gerekmiştir.

S O N U Ç :Davanın çözümünde ASKERİ İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle AYİM Başsavcısı'nca yapılan BAŞVURUNUN KABULÜ ile, davalı idare vekilinin GÖREV İTİRAZININ REDDİNE İLİŞKİN Ankara 16.İdare Mahkemesinin 14.05.2014 gün ve E:2013/1701 sayılı KARARININ KALDIRILMASINA, 26.1.2015 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Serdar	Eyüp Sabri	Ali	Nurdane
ÖZGÜLDÜR	BAYDAR	ÇOLAK	TOPUZ

Üye	Üye	Üye
Mehmet Ali	Ayhan	Mehmet
DURAN	AKARSU	AKBULUT